

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 1Svk/25/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7019200221
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Hatalová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:7019200221.1

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu (sťažovateľa) Z. R. U., bytom Y. XX, XXX XX Y., proti žalovanému Centru právnej pomoci, Kancelária Prešov, Masarykova 10, 080 01 Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaPO/3258/2019, ČRZ: 24695/2019 zo dňa 20. februára 2019, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/64/2019-46 zo dňa 31. mája 2021, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením Krajský súd v Košiciach podľa § 98 ods. 1 písm. g) Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) s poukazom na § 7 písm. a) S.s.p. žalobu žalobcu odmietol.

2. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že zákon na prieskum správnych rozhodnutí vyžaduje splnenie viacerých podmienok. Jednou z týchto podmienok je podanie správnej žaloby po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov v konaní pred orgánom verejnej správy. To znamená, že predpokladom postupu správneho súdu je, aby pri rozhodnutí alebo opatrení orgánu verejnej správy vydaného v administratívnom konaní išlo o rozhodnutie alebo opatrenie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudnú právoplatnosť. Táto podmienka nie je v Správnom súdnom poriadku výslovne zakotvená, vyplýva však z § 7 písm. a), podľa ktorého správne súdy nepreskúmajú právoplatné rozhodnutia orgánu verejnej správy a opatrenia orgánu verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. Musí ísť o rozhodnutie, ktoré nadobudlo právoplatnosť až po povinnom použití riadneho opravného prostriedku v správnom konaní. I keď pojem riadneho opravného prostriedku Správny poriadok nepozná, výrazom riadne opravné prostriedky sa majú na mysli tie opravné prostriedky v administratívnom procese, ktorými sa napáda prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu. Táto podmienka zároveň vyjadruje všeobecnú zásadu subsidiarity súdnej ochrany, ktorá má originálnu povahu.

3. Teda procesnou podmienkou na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu je, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po povinnom využití riadneho opravného prostriedku v správnom konaní nadobudlo právoplatnosť. V uvedenom prípade je predmetom súdneho prieskumu rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu, voči ktorým mal žalobca možnosť podať odvolanie do 15 dní odo dňa ich doručenia, o čom bol žalobca poučený v poučení napadnutého rozhodnutia.

4. V uvedenej právnej veci správny súd po preskúmaní procesných podmienok zistil, že nie je daná jeho právomoc konať o podanej správnej žalobe z dôvodu, že sa v danom prípade nejedná o preskúmanie

rozhodnutia orgánu verejnej správy po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, preto nie je daná právomoc správneho súdu na prejednanie a rozhodnutie vo veci.

5. Povaha preskúmaného rozhodnutia, ako rozhodnutia o zastavení konania podľa § 30 ods. 1 písm. d) Správneho poriadku, umožňovala žalobcovi podať odvolanie na správny orgán, ktorý rozhodnutie vydal. Ako vyplýva z poučenia napadnutého rozhodnutia, správnu žalobu možno podať v prípade rozhodnutia o zastavení konania podľa § 30 ods. 1 písm. d) Správneho poriadku len vtedy, ak by si žalobca písomnosť s predmetným rozhodnutím nevyzdvihol počas uloženia na pošte a táto by sa vrátila žalovanému. Avšak uvedenú možnosť podania správnej žaloby nemožno stotožniť s preskúmaným rozhodnutím, ktorého nezákonnosti sa žalobca domáha, pretože žalobca si písomnosť prevzal v odbernej lehote (tak z obsahu administratívneho spisu žalovaného, ako aj z obsahu podanej žaloby vyplýva, že žalobca prevzal rozhodnutie žalovaného dňa 11.03.2019), čím mu začala plynúť 15-dňová lehota na podanie odvolania v zmysle príslušným ustanovení Správneho poriadku. Keďže správny súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia žalovaného zákon zo súdneho preskúmania správnym súdom vylučuje, postupoval podľa § 98 ods. 1 písm. g) S.s.p. s poukazom na § 7 písm. a) S.s.p. a žalobu žalobcu odmietol.

6. O náhrade trov konania správny súd rozhodol podľa § 170 písm. a) S.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože žaloba bola odmietnutá.

7. Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca (sťažovateľ) kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) S.s.p. a žiadal napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

8. Sťažovateľ namieta, že krajský súd nenariadil pojednávanie a o žalobe rozhodol bez nariadenia pojednávania. Sťažovateľ má za to, že krajský súd rozhodol v zhode so žalovaným, účelovo, jednostranne a nezákonne. Rozhodnutie krajského súdu považuje za neodôvodnené a nepresvedčivé.

9. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaný uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s napádaným uznesením, a preto navrhol kasačnému súdu, aby kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) bez nariadenia pojednávania podľa § 455 S.s.p. preskúmal napadnuté uznesenie, pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), vo veci jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, a preto ju podľa § 461 S.s.p. zamietol.

11. Po preskúmaní veci kasačný súd uvádza, že zákon č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z.z.“) predstavuje realizáciu ústavného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy. Upravuje prioritne podmienky na poskytnutie právnej pomoci v rôznych oblastiach práva (§ 3 ods. 1 písm. a) a ž d) zákona č. 327/2005 Z.z.). Sťažovateľ v preskúmanej veci žiadal o priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci v konaní pred civilným súdom, teda vo vnútroštátnom spore (§ 3 ods. 1 písm. a) v spojení s § 6 a nasl. zákona č. 327/2005 Z.z.).

12. Na rozdiel od úpravy materiálnych a formálnych podmienok poskytovania právnej pomoci, procesná úprava konania a rozhodovania o nároku na jej poskytnutie nie je upravená v zákone č. 327/2005 Z.z. komplexne. Na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa zákona č. 327/2005 Z.z. sa z procesného hľadiska vzťahuje Správny poriadok (§ 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.), pokiaľ zákon č. 327/2005 Z.z. neustanovuje inak. Uplatniteľná v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci je preto aj procesná úprava zastavenia konania (§ 30 Správneho poriadku), ak existujú procesné prekážky, pre ktoré nemožno meritorne rozhodnúť o samotnom nároku (teda keď nemožno rozhodnúť o priznaní alebo nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci).

13. Podľa ustanovenia § 30 ods. 1 písm. d) v spojení s § 53 a argumentum a contrario § 30 ods. 2 Správneho poriadku je proti rozhodnutiu o zastavení konania možné podať riadny opravný prostriedok - odvolanie, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak.

14. Napadnuté rozhodnutie žalovaného o zastavení konania podľa § 30 ods. 1 písm. d) Správneho poriadku, umožňovalo sťažovateľovi podať odvolanie na správny orgán, ktorý rozhodnutie vydal. Ako vyplýva z poučenia napadnutého rozhodnutia žalovaného, správnu žalobu možno podať v prípade rozhodnutia o zastavení konania podľa § 30 ods. 1 písm. d) Správneho poriadku len vtedy, ak by si žalobca písomnosť s predmetným rozhodnutím nevyzdvihol počas uloženia na pošte a táto by sa vrátila žalovanému. Uvedenú možnosť podania správnej žaloby však nemožno stotožniť s preskúmaným prípadom, pretože sťažovateľ si písomnosť prevzal v odbernej lehote, teda žalobca prevzal rozhodnutie žalovaného dňa 11.03.2019, čím mu začala plynúť 15-dňová lehota na podanie odvolania v zmysle príslušných ustanovení Správneho poriadku.

15. Keďže sa sťažovateľ obrátil na správny súd so žalobou proti rozhodnutiu žalovaného bez vyčerpania zákonom priznaných riadnych opravných prostriedkov jeho správna žaloba bola neprípustná podľa § 7 písm. a) S.s.p., ako správne uzavrel správny súd. Takúto žalobu bol preto správny súd povinný odmietnuť podľa § 98 ods. 1 písm. g) S.s.p. Sťažovateľ bol o prípustnosti riadneho opravného prostriedku - odvolania náležite poučený v napadnutom rozhodnutí žalovaného, preto na prípad sťažovateľa nemohlo byť aplikované ustanovenie § 98 ods. 2 S.s.p. (povinnosť správneho súdu spolu s uznesením o odmietnutí žaloby postúpiť vec príslušnému orgánu verejnej správy, ak sa žalobca riadil nesprávnym poučením).

16. Kasačný súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnym posúdením veci správnym súdom a uzatvára, že napádané uznesenie nevychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

17. K námietke sťažovateľa, že krajský súd rozhodol o veci bez nariadenia pojednávania kasačný súd uvádza, že § 107 ods. 1 písm. a) S.s.p. je totiž výslovne aplikovateľné len vtedy, ak správny súd prejednáva vec samú, resp. rozhoduje vo veci samej. Správny súd môže všetky svoje rozhodnutia, pri ktorých neprichádza do úvahy nariadenie pojednávania podľa § 107 ods. 1 S.s.p., ako aj rozhodnutia, ktoré sa netýkajú veci samej, teda sa v nich nerozhoduje o vecnej stránke žaloby, vydať i bez toho, aby vydaniu rozhodnutia predchádzalo ústne pojednávanie.

18. Kasačný súd súhlasí s názorom sťažovateľa v tom, že zásada ústnosti a bezprostrednosti súdneho konania úzko súvisí s princípom kontradiktórnosti, s možnosťou vykonávať dokazovanie a správne súdy sú ju v plnom rozsahu povinné aplikovať pri rozhodovaní o merite konania - o veci samej. V posudzovanom prípade však správny súd vydával procesné rozhodnutie - vec odmietal. Ide o rozhodnutie, ktoré je výsledkom postupu súdu, v rámci ktorého sa posudzuje (ne)splnenie základných procesných podmienok konania. Pri takomto postupe sa dokazovanie spravidla nevykonáva, súd relevantné skutočnosti skúma z úradnej povinnosti, posudzuje najmä písomné podklady doručené žalobcom, uplatnenie nových argumentov nad rámec žaloby už právna úprava v zásade neumožňuje, a preto ani nemožno očakávať, že by prípadné pojednávanie, návrhy na ňom prednesené a jeho výsledky mohli zmeniť rozhodnutie súdu. Vyváženie kolidujúcich princípov (zásada ústnosti a požiadavka procesnej ekonomie) je v prípade procesného rozhodovania obsiahnutá práve v § 107 S.s.p. Podľa neho preto nie je potrebné nariadiť pojednávanie, ak má byť vydané iné rozhodnutie ako rozhodnutie vo veci samej.

19. V preskúmanom prípade krajský súd rozhodol uznesením o odmietnutí žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. g) v spojení s § 7 písm. a) S.s.p. Jeho rozhodnutie vo svojej podstate znamená, že z dôvodu procesnej prekážky (nepripustnosti žaloby proti vymedzenému predmetu prieskumu z dôvodu nevyčerpania všetkých riadnych opravných prostriedkov) správny súd žalobu nemohol meritórne prejednať (nemohol rozhodnúť o namietanej (ne)zákonnosti napádaných správnych aktov). Krajský súd pritom rozhodol (a svoje rozhodnutie odôvodnil) len na základe skutočností, ktoré sú zrejmé už zo žaloby a jej príloh. Keďže v predmetnom prípade ide o procesné rozhodnutie, ktorým sa konanie končí a nie o rozhodnutie vo veci samej, správny súd nebol povinný podľa § 107 ods. 1 písm. a) S.s.p. nariadiť v predmetnej veci pojednávanie, i keď to sťažovateľ požadoval. Nenariadenie pojednávania v rozpore so žiadosťou sťažovateľa preto v tejto veci nemôže zakladať kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p.

20. Pre úplnosť je namieste dodať, že pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že napádané uznesenie a proces smerujúci k jeho vydaniu bol jednostranný, vychádzajúci len z vyjadrenia žalovaného, nie je tomu tak.

Kasačný súd poukazuje na to, že k vyjadreniu žalovaného sa sťažovateľ mal možnosť vyjadriť a aj tak urobiť. Správny súd mal preto k dispozícii komplexné informácie pre svoje rozhodnutie.

21. Po preskúmaní podanej kasačnej sťažnosti kasačný súd konštatuje, že námietky uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako bezpredmetné, ktoré neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu kasačnú sťažnosť podľa § 461 S. s. p. ako nedôvodnú zamietol.

22. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol Najvyšší správny súd Slovenskej republiky tak, že sťažovateľovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 S.s.p. a analogicky podľa § 167 ods. 1 S.s.p.) a rovnako aj žalovanému nárok na ich náhradu nepriznal v súlade s § 467 ods. 1 S.s.p. a analogicky podľa § 168 S.s.p.

23. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu **n i e j e** prípustný opravný prostriedok.